

AKADEMİK VE İDARİ PERSONEL KILAVUZU

HRÜ Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü
Eylül 2020

Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi, üniversitemizde öğrenim gören engelli öğrencilerin fiziksel, akademik, psikolojik ve sosyal yaşamlarını destekleyen bir ortam oluşturmayı ve üniversitedeki hizmetlere eşit erişimi sağlamaya yönelik çalışmalar yapmayı amaçlar.

Amaçlarımızı gerçekleştirebilmek için üniversitenin her bir personeliyle işbirliği içinde olmamız gerekmektedir. Bu kılavuz aracılığıyla koordinatörlüğün hizmetleri hakkındaki bilgileri ve farklı engel gruplarına yönelik akademik uyarlamaları sizlere sunuyoruz.

Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü Hakkında

“Yükseköğretim Kurumları Engelliler Danışma ve Koordinasyon Yönetmeliği'nin” 11. ve 12. maddeleri gereği, Harran Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı olarak hizmet veren HRÜ Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü, üniversitemizde öğrenim gören ve herhangi bir engeli nedeniyle uyarlamalara ihtiyaç duyan öğrencilerin üniversitedeki olanaklara ve sosyal hizmetlere eşit bir şekilde erişimini sağlamaya, gelişimlerini destekleyen bir ortam oluşturmaya yönelik çalışmalar yapmakla görevlendirilmiştir. Ek olarak, Üniversitedeki fiziksel koşulların engelli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmesi ve akademik erişilebilirliğin artırılması amacıyla akademik ve idari birimlerle işbirliği yapar.

Birimden sorumlu koordinatör, akademik birim temsilcileri ve koordinatörlüğün komisyon üyeleri çalışmalarını gönüllük esasıyla sürdürmektedir.

Koordinatör, sorumlu rektör yardımcısı başkanlığında, engelliler alanında uzmanlaşmış veya özel eğitim alanına yakın alanda uzmanlaşmış öğretim elemanları arasından seçilir. Koordinatör, birimin işleyişinden sorumlu ve yapılacak düzenlemeleri belirleyen yetkili kişidir.

Engelli Öğrenci Birim Temsilcileri, her fakülteden ve yüksekokuldan *gönüllülük* ilkesine bağlı olarak seçilen öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Engelli Öğrenci Birimi Temsilcileri, bağlı buldukları birimlerde yer alan engelli öğrenci ile koordinatörlük arasındaki iletişimin düzenlenmesini sağlarlar.

Koordinatörlüğün işleyişi ile ilgili daha fazla bilgi edinmek ve yönergemize ulaşmak için; <http://engelsiz.harran.edu.tr/> sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

HRÜ Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğünün Sunduğu Hizmetler

Engelli öğrenciler, buldukları birimin temsilcisine veya koordinatörlüğe doğrudan başvurarak veya web sitesinde yer alan (<http://engelsiz.harran.edu.tr/>) hizmet başvuru formunu (Ek 1) doldurup engelsiz@harran.edu.tr adresine mail atarak aşağıdaki hizmetlerden yararlanabilirler.

Akademik Uyarlama Mektubu: HRÜEÖB, engelli öğrenci ile yaptığı birebir görüşme sonucunda, öğrencinin derslerinde ihtiyaç duyduğu uyarlamaları belirler (ders ve sınav materyalinin alternatif

formatta sunulması, ek süre tanınması, sınıf-bina içi uyarlamalar vb.), ilgili öğretim elemanlarına ve birim temsilcisine iletilmek üzere akademik uyarlama mektubu hazırlar (EK 2 – Ek 3 - Ek 4).

Ders Partnerliği: Engelinden ötürü derslerde not tutmakta ve ders çalışmakta güçlük yaşayan öğrenciler için (öncelikle) birlikte ders alan arkadaşları arasından gönüllülük esasıyla belirlenen öğrenci/öğrenciler aracılığı ile ders partnerliği hizmeti sunulmasına kılavuzluk eder (Ek 5).

Danışmanlık ve Oryantasyon Hizmeti: HRÜEÖB, engelli öğrencisi bulunan bölümlere, talep edildiği durumlarda danışmanlık hizmeti sunar, öğretim elemanlarını öğrenci için yapılacak ders ve sınav içi uyarlamalar ve gerekçeleri hakkında bilgilendirir.

Ayrıca, Harran Üniversitesine yeni kayıt yaptıran engelli öğrencilerimizin ilk yılında üniversite yaşamına uyumunu desteklemek ve üniversitede sunulan imkânlar konusunda (akademik, idari, fiziksel, sosyal, psikolojik, barınma ve burs) onları bilgilendirmek amacıyla oryantasyon hizmeti sunar.

Seminer ve Bilgilendirme: Üniversitede görev alan akademik-idari personelin ve öğrencilerin engellilik alanında bilgi ve farkındalık düzeylerini arttırarak engelsiz bir üniversite ortamına ulaşma amacı ile seminer ve eğitimler düzenler.

TEMEL KAVRAMLAR: YETERSİZLİK ve ENGEL

Yetersizlik; Bireyin bedensel, zihinsel ve duyu organlarının işlevlerini yerine getirmede tam veya kısmi kayıplar nedeniyle ortaya çıkan kısıtlılık durumudur. Engel ise; yetersizliğe sahip bireylerin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak oynaması gereken rolleri, gereği gibi yerine getirememesi durumunda kalmasıdır.

Yetersizlik tek başına bir engel değildir, fakat buna bağlı olarak yaşanan problemler bireyi engelli hâle getirmektedir. Bireylerin yetersizlikleri ile birlikte kişisel ve sosyal rollerini yerine getirebilmeleri yani engelli olmamaları, yapılacak eğitsel ve çevresel düzenlemelerle mümkündür. Bu durum eğitim imkânlarını sağlayan bizlere bazı görevler yüklemektedir. İlerleyen sayfalarında söz konusu engellerin akademik ve sosyal bağlamda ortaya çıkışını önlemek ve öğrencilere daha iyi bir üniversite deneyimi sunmak için yetersizlik türleri ve bazı önerilere yer verilmiştir.

Bu bölümün hazırlanmasında kılavuz sonunda yer alan kaynaklardan yararlanılmıştır.

GÖRME ENGELİ OLAN BİREYLER

Görme engeli olan bireyler yetersizlik düzeyine göre kör ve az gören olarak tanımlanırlar. Söz konusu tanımlar tıbbi ve eğitsel olarak iki farklı biçimde yapılmakta, tıbbi tanımlar için Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tanı kriterleri (ICD-10) kullanılmaktadır. Bireylerin özel eğitim hizmetlerinden yararlanabilmeleri için eğitsel tanımlar kullanılmaktadır.

Eğitsel tanıma göre;

Kör; eğitimde dokunsal ve işitsel materyal ve uyarlamalara (kabartma yazı, sesli kitap vb.) ihtiyaç duyan bireydir. Az gören ise; görmesini kullanabilen, optik araç-gereçlere ve çevresel düzenlemelere ihtiyaç duyabilen bireylerdir. Bu bireyler gözlük, büyüteç, büyük punto ile basılmış materyaller ile eğitimlerini sürdürebilmektedir.

Yükseköğretimdeki görme engelli öğrenciler, üniversiteye ulaşma, kampüs içerisinde bağımsız hareket edebilme, kütüphane, derslikler, yemekhane gibi farklı hedeflere erişimde, yakın ya da uzak mesafedeki yazı tahtası, slaytlar, görsel sunumlar, kitap okuma, yazı yazma, not alma, ders notu gibi basılı materyallere, sınıf içi tablo, grafik ve video gibi görsellere ulaşmada, bilgisayar ve internet kullanımında güçlük yaşayabilirler.

Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- Görme engeli, görme duyusunun farklı düzeylerde kullanılamamasıyla birlikte gereken olanaklar sağlandığında, söz konusu öğrenciler toplumsal ve akademik yaşama uyum sağlayabilmektedir.

- Öğrencinin sınıf içi sorumlulukları yerine getirebilmesi için tablet bilgisayar ve benzeri elektronik materyalleri ve gözlük, büyüteç vb. optik araçları kullanmasına izin verilmeli. Derslerden daha fazla yararlanabilmesi için ses kaydı yapmasına izin verilmeli. Ses kaydına ilişkin olarak birim koordinatörlüğünün “Ses Kayıt Taahhünamesi (Ek 3)” bulunmaktadır. Öğretim elemanı ile öğrenci arasında koordinatörlük tarafından onaylanmış taahhüname yapılmaktadır.
- Harran Üniversitesi Merkez Kütüphanesinde bulunan “Erişilebilir Kaynak Ofisi” bölümünde verilen hizmetlerden yararlanılabilir. Bu ofiste verilen hizmetlere ilişkin ayrıntılı bilgi kılavuz sonunda Erişilebilir Kaynak Ofisinde Verilen Hizmetler başlığı altında yer almaktadır.
- Yazılı materyalleri erişilebilir bir formata dönüştürmek zaman alabileceği için, dönem öncesinde öğrenciye okuma listesi verilmeli veya ek süre tanınmalı. Olası durumlarda öğrenciye yazılı materyaller yerine dijital ortamda hazırlanmış materyaller verilmeli. (Bu durum ödevlerin hazırlanması için de geçerlidir ve sayfa düzeninden not kırılmamalıdır).
- Ödevlere geri bildirim verirken yazılı materyal üzerinde değil, dijital doküman üzerinde dönüt verilmeli, geri bildirimlerin erişilebilir olması sağlanmalı.
- Ders dokümanlarında var olan tablo ve grafikler öğrenci için sadeleştirmeli ve uygunsa yazılı hâle getirilmeli.
- Sınıfta verilen görevler ve ödevler diğer öğrencilerin görme engelli öğrenciye yardımcı olmasını sağlamalı.
- Ders esnasında tahtaya yazılanlar seslendirilmeli ve kullanılan resim, tablo gibi görseller öğrencinin anlayabileceği bir şekilde tasvir edilmeli
- Ders anlatımı sırasında “bu”, “şu” gibi işaret zamirleri yerine gösterilen şeyler doğrudan açıklanmalı
- Görme engelli olan öğrencilerin dokümanlar yolla öğrenebildiği göz önünde bulundurulmalı ve imkânlar doğrultusunda üç boyutlu nesnelere, kabartılmış şekil ve grafikler kullanılmalı
- Öğrenci ile iletişimde ona ismiyle hitap edilmeli

Az gören öğrenciler için;

- Derse ait yazılı kaynaklar öğrencinin okuyabileceği büyüklükte hazırlanmalı
- Tahtaya yakın oturması ve görsel sunumları yakından izlemesi sağlanmalı

- Sunum yapılırken pencere ve bir aydınlatma önünde sunum yapılmamalı. Bununla birlikte, öğrenciye ne tip bir ışıkta daha rahat yazabildiği sorulmalı ve talebine göre sınıf düzenlenmeli. Gerekirse aydınlatma araçlarını kullanmasına izin verilmeli.
- Derste kullanılacak araç ve gereçlerin öğrenci tarafından incelenmesine izin verilmeli. Kullanılan araçların güvenli olmasına dikkat edilmelidir.

Sınavlar

- Aşağıda belirtilen sınav düzenlemeleri yapılmış olsa da öğrenciler zamana ihtiyaç duyabilirler. Bu nedenle sınavlarda ek süre verilmeli. Temel bir ilke olarak normal ve büyük puntolu sınav kâğıdı ile sınava alınan öğrencilere %50, kabartma sınav kâğıdı ile sınava alınan öğrencilere ise %100 ek süre verilmektedir.
- Öğrencinin yetersizlik oranı ve tercihinə göre büyük puntolu çıktı ya da ses kaydı kullanılmalı veya okuyucu ile sınava girmesine imkân tanınmalı
- Öğrencinin sınav sorularını kabartma yazıyla, bilgisayar aracılığıyla veya ses kayıt cihazına kayıt yapması yoluyla yanıtlamasına izin verilmeli. Sınav sorularını kabartma şeklinde cevaplaması durumunda, sınav sonrasında öğrenciden cevaplarını okuması istenmeli ve değerlendirme yapılmalı (Harran Üniversitesi kütüphanesinde yer alan Erişilebilir Kaynak Ofisinde kabartma ya da ses kayıt sistemli sınav yapma imkânı bulunmaktadır.)
- Görme engeli olan öğrenci okuyucu veya kaydedici kişi ile sınava girecek ise, bu kişinin sınav yapılan alanla ilgili bilgi sahibi olmasına dikkat edilmeli. Örn., psikoloji okuyan kişi matematik veya mühendislik alanı ile ilgili soruları okuyamayabilir.
- Öğrenci için okuyucu-kaydedici desteği gerektiğinde öncelikle dersi birlikte aldığı arkadaşları arasından gönüllülük ilkesiyle partner desteği sağlanmalı. Bunun mümkün olmadığı durumlarda birim koordinatörlüğünden destek istenmeli
- Sınavlarda tablo grafik gibi karmaşık görseller sadeleştirilmeli veya bu sorular yazılı bir yapıya dönüştürülmeli.

İŞİTME ENGELİ OLAN BİREYLER

İşitme kaybı sensöri-nöraldir; işitme sinirinin bozulmasını ve iletim sağırlığını içeren, genellikle kulak mekanizmasının bir bölümünün işlev bozukluğudur. İşitme kaybı desibel ile ölçülür ve desibel sayısına göre kayıp hafif, orta veya şiddetli olabilir. Dünya Sağlık Örgütüne (WHO) göre, eğer bir kişi tamamen işitemiyorsa, bu durum sağırlık olarak adlandırılmaktadır. Dil edinimi ve

konuşmanın gelişmesinden önce ortaya çıkan işitme kayıplarında birey zayıf sözdizimi ve kelime dağarcığı gibi dil temelli eksiklikler yaşar ve soyut kavramları anlamakta zorlanırlar.

İşitme engelli bireyler, işitme cihazı taksalar da işlevsel bir işitmeye sahip olamayabilirler. İyi düzeyde dudak okuyabilseler dahi genellikle söylenenlerin yalnızca %30-40'ını anlayabildiklerinden dersleri ve arkadaşlarının yorumlarını net olarak anlayamazlar. Bu nedenle işitme yetersizliği veya sağır olan bireyler iletişime geçmek için dudak okuma, işaret dili ve sözlü iletişim yöntemlerinin birini/birkaçını kullanabilir ya da hepsine birden ihtiyaç duyabilirler. Ağır işitme kaybı (sağır) olan öğrenciye sözlü mesajı iletmek için bir tercümana ihtiyaç duyulabilir. Tercüman, öğretmenin yakınına veya eğitmen ile öğrenci arasına yerleştirilmelidir. Böylece öğrenci eğitmenin hem konuşmasını hem de beden dilini izleyebilir.

Dersler sırasında, işitme engelli öğrencilerin duyabilmeleri için öğretmenin konuşmasını güçlü bir ses tonu ile yapması gerekir. Bazı öğrenciler eğitmenden işitme cihazlarıyla uyumlu küçük bir kablosuz FM mikrofon takmasını isteyebilir. Diğer öğrenciler ise, daha yüksek bir ses seviyesinde dinleyebilmeleri için derslerde ses kaydı yapma ihtiyacı duyabilir.

İşitme engelli öğrenciler okuma yazma bilseler de konuşma diline yeteri kadar hâkim olmadıkları için okuduğunu anlama ve kendini yazılı-sözlü şekilde ifade etmede güçlük çekerler. Bu güçlükler yükseköğretimde bilgiye ulaşmalarını engelleyebilir. İşitme engelli üniversite öğrencileri, ders esnasında anlatılanları not almada, okuduğunu anlamada, dil bilgisi kurallarına uygun yazı yazmada, bilgi etkileşiminde, sosyal ve akademik ortamlarda ise diğer bireylerle iletişim kurmakta ve talebini iletmekte güçlük yaşayabilirler.

İşitme yetersizliğinden etkilenen öğrenciler ders sırasında okuduğunu anlamada, sözel dil ile anlatılan derslerde not almada, imla ve dil bilgisi kurallarına uygun yazı yazmada, ders sırasında anlık bilgi alışverişinde; akademik ve sosyal ortamlarda ise sınıf arkadaşları, öğretim elemanları ve idari personel ile doğrudan iletişime geçmede zorluklar yaşayabilirler.

Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- İşitme engelli öğrencinin, öğretim elemanını veya tercümanı (işaret dili) izlemeye tüm dikkatini verebilmesi için not tutucu hizmetine ihtiyacı olabilir. Öğrencinin not tutucu veya tercüman hizmeti alabilmesi için birim koordinatörlüğü ile iletişime geçilmeli veya öğrenci yönlendirilmeli
- Konuşmacı mümkün olduğunca sınıfa dönük olmalı, net ve sesli konuşmalı, ders sırasında arkadaşları tarafından sorulan sorular tekrar edilmeli

- Öğrencinin maksimum görsel ipucu alımı için konuşmacıya yakın oturması sağlanmalı ve dudak hareketlerini görebilmesi için iyi aydınlatılmış bir alan tercih edilmeli
- Derse ve sınava ilişkin yazılı açıklama öğrenciye daha önceden iletilmelidir. Ders sırasında yapılan duyuruları ve ödev, derslik-tarih vb. değişiklikleri anladığından emin olunmalı
- Derste kullanılan video veya filmler mümkünse altyazılı olmalı ve/veya öğrenciye anlaşılır yazılı notlar verilmeli
- Ders içinde kullandığınız materyaller (slaytlar, videolar vb.) öğrenci ile paylaşılmalı.
- Öğrenciye sorulara yanıt vermesi veya sınıf tartışmalarına katılabilmesi için yeterli zaman tanınmalı
- Ortamda işaret dili tercümanının olduğu durumlarda konuşurken tercümana değil işitme engelli öğrenciye bakarak konuşma sürdürülmeli
- Vurgulanmak istenen konularda mümkün olduğunca jest ve mimik kullanılmalı
- Destek teknoloji (FM sistemi vb) kullanımına elverişli dersliklerde öğrenci ile işbirliği için mikrofon kullanılmalı

Sınavlar

- Sınavla ilgili gerekli açıklamalar sınav kağıdında yer almalı
- Öğrencinin soruları anlaması ve yanıtlayabilmesi için ek süre verilmeli
- Bilgisayar kullanımına izin verilmeli
- Sınav gözetmenlerine öğrencinin durumu hakkında bilgi verilmeli, sözel yönergeler yerine, yazılı yönergeler paylaşması gerektiği belirtilmeli (Sınav başlama-bitiş saati, hatalı sorular, cevabı değişen sorular vb.)
- Olası durumlarda sınav gözetmeni ile iletişim kurmak ve sınav sorularını işaret diline çevirebilmek için sınavlarda işaret dili tercümanı bulundurulmalı
- Öğrenci yazı dilini çok sınırlı bir biçimde kullanıyorsa ve yazılı sınav yapmak mümkün değilse, ödev gibi alternatif yöntemlerin kullanılabileceği göz önünde bulundurulmalı

DİL VE KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER

Konuşma ve dil bozuklukları, iletişimdeki sorunları ifade eder. Türleri arasında akıcılık (genellikle "kekemelik"), artikülasyon sorunları, ses bozuklukları ve afazi (genellikle beyin hasarı veya ses kaybının bir sonucu olarak kelimeleri kullanmada zorluk) yer alır. Konuşma ve dil bozuklukları, işitme kaybı, öğrenme güçlüğü, yarı dudak, yarı damak veya serebral palsi gibi birçok faktörden

kaynaklanabilir. Konuşma bozuklukları, bir gruptaki sözlü iletişimin doğasında bulunan kaygı nedeniyle artabilir.

Amerikan Konuşma-Dil ve İşitme Birliği (ASHA); sözel, yazılı ve/veya diğer sembol sistemlerini anlama veya kullanmada sorun olması durumunu dil bozukluğu; bunun sonucunda dil ve/veya konuşmada ortaya çıkan sınırlılıkları da işitme bozukluğu olarak tanımlamaktadır.

Kişilerin söylediklerini anlamada güçlük yaşayan öğrenciler, alıcı dil problemlerinde genellikle söylenenlerin tamamını anlamada ve yönergeleri izlemede güçlük yaşarlar. Kendini ifade etme konusunda güçlük yaşayan öğrenciler ise, genellikle sözlü veya yazılı dili kullanmada güçlük yaşarlar. Özellikle karmaşık cümle oluşturmada yaşanan zorluklar, ekleri cümle içinde doğru kullanamama ve uygun olmayan jest ve mimik kullanma ifade edici dil yetersizliği sonucu oluşabilen sınırlılıklardandır.

Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- Öğrenci konuşurken acele edilmemeli, sakın bir şekilde cümlesini tamamlamasına fırsat verilmeli
- Öğrencinin söylediği kelimeler anlaşılmadığı zaman “Anlayamadım. Lütfen benim için tekrar edebilir misin?” diyerek öğrencinin kendisini ifade etmesine destek olunmalı
- Öğrenci herhangi bir kelimedede takıldığında veya tekrarladığında sakın kalması, heyecanlanmaması söylenmemeli. Aşırı kullanılan jest ve mimiklerde öğrenciye bakılmamalı, akıcı olduğu kelimelerde öğrenci ile göz kontağı kurulmalı
- Derse katılımının sağlanması ve öğrencinin kendisini ifade edebilmesi için derse ilişkin kısa yanıtli sorular yöneltilmeli
- Öğrenci derste konuşma veya okuma için zorlanmamalı, konuşurken acele etmesi istenmemeli
- Mümkünse ders notları ve derste kullanılacak materyaller öğrenci ile ders öncesinde paylaşılmalı

Sınavlar

- Sınav ile ilgili gerekli açıklamalar sınav kâğıdında yer almalı
- Öğrencinin soruları anlaması ve yanıtlayabilmesi için ek süre verilmeli
- Bilgisayar kullanımına izin verilmeli

- Sınav gözetmenlerine öğrencinin durumu hakkında bilgi verilmeli, sözel yönergeler yerine, yazılı yönergeler paylaşması gerektiği belirtilmeli (Sınav başlama-bitiş saati, hatalı sorular, cevabı değişen sorular vb.)

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE/VEYA HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER

Zihinsel ve Davranışsal Bozukluklarının sınıflandırılması ICD-10’da hiperkinetik bozukluklar başlığı altında tanımlanan hiperaktivite, genellikle yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkar ve okul yılları boyunca hatta yetişkinlikte de devam eder. Bu durumdan etkilenen birey beceri ve dikkat açısından aşamalı bir ilerleme gösterebilir. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite (DEHB) olan bireyler Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde; “yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda (ev, okul) ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim ile destek eğitim hizmetine ihtiyacı olan birey” şeklinde tanımlanmıştır.

Söz konusu bireyler öğrencilik yaşamında şu tipte davranışlar gösterirler: görevleri ve ödevleri zamanında bitirmede zorluk, düşüncüyü bir noktada toplayamama-konsantre olamama, yönergeleri izleyememe, hareketlilik sebebiyle eksik bilgi edinme veya odağı kaybetme, zamanı yönetmede zorluk, çok konuşma, dikkatin kolaylıkla dağılması, sıra beklemede zorluk.

Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- Öğrenci davranışlarının temel olarak biyolojik ve fizyolojik faktörlerden oluştuğu unutulmamalı
- Öğrencinin kullandığı ilaçlar varsa dersin işlenişine aksatmayacak şekilde ilaçlarını kullanmasına fırsat verilmeli
- Öğrencinin yazı tahtasına ve sunum yapılan alana yakın oturmasına fırsat verilmeli
- Birden çok duyuya hitap eden öğretim tekniği kullanılmalı
- Sıklıkla göz kontağı kurulmalı, ses tonu ve konuşma hızı çeşitlendirilmeli
- Uzun dönemli görevler yerine az kapsamlı ve sık aralıklı görevler verilmeli
- Önemli bilgiler vurgulanmalı
- Mümkün olduğunca yazılı ödev yükü azaltılmalı, uygunsa yazılı ödevler yerine sözlü ve görsel ödevler verilmeli
- Görevleri yazılı olarak bildirilmeli
- Bilgisayar gibi teknik malzemelerin kullanılmasına fırsat verilmeli ve teşvik edilmeli
- Öğrenciye başarısı ve çabasına yönelik geri bildirim verilmeli

- Sınıftaki başarılı öğrencilerle işbirliği yapması sağlanmalı
- Öğrencinin güçlü yanlarını ortaya koymasına imkân tanınmalı

Sınavlar

- Öğrencinin sınavla ilgili herhangi bir güncellemeyi alabildiğinden ve diğer öğrenciler gibi soru sorabildiğinden emin olunmalı
- Gerekli durumlarda ayrı bir derslikte sınava girmesi sağlanmalı
- Ek süre verilmeli
- Uygun olduğunda bilgisayar ve/veya hesap makinesi kullanımına izin verilmeli
- Dikkat dağıtıcı unsurlar mümkün olduğunca engellenmeli
- Daha başarılı olacağı uygun görülürse sözlü sınav yapılmalı
- Uygulanabilir olduğunda çoktan seçmeli sorular yerine kısa yanıtli sınavlar hazırlanmalı

YAYGIN GELİŞİMSEL BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER

Yaygın gelişimsel bozukluklar (YGB), beş farklı tanı grubunu içerir. Bu gruplar, otizm, rett sendromu, asperger sendromu, çocukluğun dezintegratif bozukluğu ve başka türlü adlandırılmayan yaygın gelişimsel bozukluktur. YGB olan bireylerde, toplumsal becerilerin (iletişim, sosyalleşme) gelişmesinde gecikmeler görülür.

Burada sıklıkla görülen YGB türlerinden Otizm ve Asperger Sendromuna yer verilecektir.

Otizmli (Otizm Spektrum Bozukluğu) Bireyler

Otizm, belirtileri yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan ve yaşam boyu devam eden, etkileşim ve iletişim alanında belirgin gecikme ve sapmalar ile kendini gösteren, hem bireyi hem aileyi hem de çevreyi etkileyen karmaşık bir nöro-gelişimsel bozukluktur.

Otizmli bireyler sosyal beceri, dil gelişimi ve davranış alanlarında bir takım sorunlar yaşayabilirler. Bu sorunlar; göz kontağı kurmak, başka yerlere bakmak, jest ve mimikleri kullanamamak, iletişim ve arkadaşlık ilişkileri kurmada güçlük çekmek ve yalnızlığı yeğlemek, başkalarının duygularını anlayamamak, övgüye tepkisiz kalmak, etrafında olup bitenlerle ilgilenmemek, sıra dışı beden ve el hareketleri sergilemek, aşırı resmîlik ve didaktik konuşma tarzına sahip olmak, bazı konularda takıntılı olmak ve rutinlere aşırı bağlılık-değişikliklere aşırı tepki göstermektir. Ayrıca, Otizmli bireyler bazı durumlarda aşırı üzgün olabilir, onu neyin etkilediğini ifade edemeyebilir ve kendilerini nasıl sakinleştireceklerini bilemeyebilirler. Deyim veya atasözü gibi mecaz anlam ifade

eden söz öbeklerini anlamayabilirler. Ancak aile, arkadaş, okul ve öğretmenlerinin desteği ile bu özelliklerle daha kolay baş etmeyi öğrenebilirler.

Son yıllarda yükseköğrenimi kazanan otizmliler öğrencilerin sayısının arttığı görülmektedir. Bununla birlikte birçok otizmliler genç depresyon, kendini izole etme ve öğrenim yaşamını bırakmak zorunda kalma gibi problemlerle karşı karşıyadır.

Söz konusu öğrencilerin farklı davranış akışını bilerek onları anlayabilir ve gerekli uyarlamalarla daha olumlu bir üniversite yaşantısı geçirmelerine destek olabiliriz.

Asperger Sendromu Olan Bireyler

Yaygın gelişimsel bozukluk grubu içinde psikolojik gelişim bozuklukları altında tanımlanan asperger sendromu, otizme benzeyen insanlarla etkileşimi oldukça güçleştiren ve hayat boyu devam eden nöro-gelişimsel bir bozukluktur. Sendromu olan bireylerin problem yaşama ihtimalleri olan üç alan: Esnek düşünme, sosyal-duygusal etkileşim, dilin kullanılması ve iletişimidir. Asperger Sendromu olan bireylerin otizmliler bireylere göre nispeten iletişim ve bilişsel sorunları daha azdır, kısacası asperger sendromu otizmden daha hafif seyrederek. Asperger sendromu olan bireylerde de sosyal etkileşimde sorunlar, ilgi ve davranış sınırlılıkları ve takıntılar görülebilmektedir. Fakat bu sorunların biçimi kişiden kişiye büyük farklılık göstermektedir. Asperger Sendromu olan bireyler sosyal becerileri öğrenmeye başlasalar da iletişim sorunları devam edebilir.

Asperger Sendromu olan gençlerde çekingenlik, dışlanmışlık ve kaygı bozukluğu, depresyon görülebilir. Bazı öğrenciler yaşadıkları olumsuz deneyimlerin bir sonucu olarak aşırı savunmacı ve kırılabilir olabilirler, bazıları ise stres ve düşük benlik saygısı gibi olumsuz duygularla baş etmek zorunda kalırlar. Yine de bazı asperger sendromlu gençler az sayıda yakın arkadaş edinebilir ve bunu devam ettirebilirler.

Otizmi ve Asperger Sendromu Olan Bireylere Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- Ders sırasında yalın ve açık bir dil kullanılmalı, soyut ve mecazlı kelimeler kullanılmaktan kaçınılmalı
- Gerektiğinde yeniden ifade edilmeli ve ek açıklama yapılmalı
- Asperger sendromu olan öğrenciler şaka ve gerçeği ayırt edemeyebilir. Bu nedenle şaka konusunda dikkatli olunmalı
- Öğrencilerin her derste aynı yerde oturmayı tercih etmesi gibi rutinlerine saygı gösterilmeli
- Derse ilişkin yapılabilecek tüm değişiklikler (program, derslik, sınav yeri veya tarihi gibi) açık bir şekilde ifade edilmeli ve önceden bildirilmeli

- Dersle ilgili verilebilecek grup ödevlerinde öğrencinin iyi anlaştığı grupta yer almasına ve görevinin net bir şekilde belirlenmesine dikkat edilmeli. Gerekli görüldüğünde alternatif değerlendirme yöntemleri kullanılmalı
- Öğrenciye, dersin yalnızca bir bölümünü değil amaçları gerçekleştirmek için verilen tüm görevleri yerine getirmesi gerektiği açık bir dille anlatılmalı

Sınavlar

- Öğrencinin dikkatinin dağılmaması için ayrı bir derslikte sınav yapılmalı. Ayrıca, dışarıdan gelen sesler ve sınav ortamındaki dikkat dağıtıcılar mümkün olduğunca azaltılmalı
- Ek süre verilmeli
- Zaman açısından avantaj sağlayabilmesi için bilgisayar kullanımına izin verilmeli
- Soruların anlaşılır olmasına dikkat edilmeli, açık uçlu sorular küçük parçalara bölünmeli
- Öğrenci anlamadığı yerlerde size soru sorabileceğini bilmeli
- Adım adım yönergeler, yönlendirici ve yapıcı geri bildirimler verilmeli

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER

Nörolojik kaynaklı olduğu varsayılan bu engel durumu bilgi ve becerilerin edinimini, organizasyonunu, depolanmasını ve kullanımını sınırlar. Bilişsel süreçlerde yaşanan yetersizliğin bir sonucu olarak dinleme, konuşma, anlama, okuma-yazma ve matematik becerilerinde görülen yetersizlikler olarak açıklanır. Bireyin öğrenme süreçlerinde güçlük yaşaması olarak da tanımlanabilir. Beyinde işleyiş bozukluğu, disleksi, diskalkuli ve gelişimsel afazi gibi durumları da içermektedir. Bununla birlikte özel öğrenme güçlüğü olan bireyler arasında farklılıklar görülebilmektedir. Genel özellikleri ise; ince ve kaba motor becerilerinde güçlük, işitsel ve görsel işleme becerilerinde yetersizlik, soyut düşünce ve akıl yürütme becerilerinde problemler, dil-konuşma problemleri ve koordinasyon sorunlarıdır.

Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- Dersin kaynaklar ve konular öğrenciye daha önceden verilmeli, derse hazır hâle gelmesi sağlanmalı
- Derslerde açık ve net bir dil kullanılmalı
- Derslerde öğrencinin dikkatini dağıtabilecek unsurlar en aza indirilmeli
- Gerekli olduğu durumlarda hesap makinesi gibi materyallerin kullanımına izin verilmeli

- Ders sırasında ses kaydı almalarına izin verilmeli. Ses kaydına ilişkin olarak, Birim koordinatörlüğünün “Ses Kayıt Taahhütnamesi (Ek 3)” bulunmaktadır. Öğretim elemanı ile öğrenci arasında Koordinatörlük tarafından onaylanmış taahhütname yapılabilmektedir.
- Öğrenciye verilen ders notlarında başlıkları belirtmek için madde işaretleri ve numaralar kullanılmalı, farklı yazı tiplerine yer verilmeli, yazı metninin daha anlaşılabilir olması için şemalar ve grafikler gibi farklı yöntemlerle bilgiler sunulmalı

Sınavlar

- Ek süre verilmeli
- Gerekli durumlarda bilgisayar ve hesap makinesi kullanması sağlanmalı
- Gerekirse ayrı bir derslikte sınava girmesi sağlanmalı ve sınav ortamı dikkat dağıtıcı unsurlardan arındırılmalı
- Sınav soruları net ve anlaşılır bir dille yazılmalı

BEDENSEL ENGELİ OLAN BİREYLER

Bedensel engel, türlerine ve düzeyine göre çeşitlilik göstermektedir. Bununla birlikte genel anlamda kas-iskelet sistemi ve eklemlerdeki hastalık veya zedelenmelerden kaynaklanan hareket güçlüğü olarak tanımlanabilir. Hareket güçlüğü'nün bazı türleri durağan, bazıları da ilerleyen türde olabilmektedir. Spina bifida, kas distrofisi, hidrosefali eklem iltihabı, omurilik yaralanması, serebral palsy ve multiple skleroz tipi hastalıklar bedensel engele neden olabilmektedir. Bedensel engelli olan bireyler genel olarak bağımsız hareket becerileri, koordinasyonlarını yapmakta ve belli bir süre aynı pozisyonda kalmakta zorlanırlar. Bu nedenle pasif kalmayı tercih edebilirler. Ayrıca, iletişim konusunda da zorluk yaşayabilirler.

Destekleyici Öğretim Düzenlemeleri

- Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Öğretim Düzenlemeleri
- Derslik seçimi yapılırken öğrencinin rahat giriş-çıkış yapabileceği uygun mobilyalı derslikler tercih edilmeli
- Asansörün olmadığı veya erişilebilir olmayan binalarda bedensel engelli öğrencilerin olduğu dersler için olası durumlarda giriş katındaki sınıflar tercih edilmeli
- Ellerini kullanmakta güçlük yaşayan veya tamamen kullanamayan öğrenciler için ders partneri desteği sağlanmalı ve partnerinin yardımcı olmasına izin verilmeli (Ders partneri desteği sınıf arkadaşları arasından seçilmeli, bunun mümkün olmadığı durumlarda ise birim koordinatörlüğünden destek istenmeli)

- Staj ve gözlem çalışmalarında bedensel engelli öğrenciler için erişilebilir kurumlar ve alanlar seçilmeli

Sınavlar

- Öğrenciye ek süre verilmeli
- Bilgisayar ve yardımcı teknolojiyi kullanmasına izin verilmeli
- Elleri kısmen veya tamamen kullanamayan öğrencilere yazıcı/partner desteği sağlanmalı
- Öğrencinin fiziksel engeli nedeniyle yorulmalar olduğunda ara vermesine izin verilmeli

DİĞER ENGEL DURUMLARI

Hâlihazırda tanımlanan ana kategorilere uymayan ancak başka bozukluklar, nörolojik ve tıbbi durumlar vardır. Kalp rahatsızlıkları, orak hücre anemisi, hemofili, artrit, astım, diyabet, solunum bozuklukları, nöbet bozukluğu, kanser, böbrek sorunları, Tourette Sendromu, şiddetli kronik ağrı, AIDS gibi engeller; enerji seviyelerini, hafızalarını, hareketliliğini, konuşmalarını, görmelerini veya kas koordinasyonlarını önemli ölçüde bozar. Bazı durumlarda, tıbbi durumun, alınan ilacın veya tedavinin doğası gereği bozukluğun derecesi bir günden diğerine değişebilir. Bazı kronik durumlar ilerleyicidir ve yıldan yıla kötüleşir, bu da öğrenci için duygusal sonuçlara yol açar. Bazı öğrenciler, engellerinin doğrudan bir sonucu olarak sınıfta olmayabilir ve derse katılım politikasında esnekliğe ihtiyaç duyabilirler (bu durum önceden düzenlenmeli ve belgelenmelidir). Bazı öğrenciler, elinizdeki kılavuzun önceki bölümlerinde bulunan benzer destekleyici düzenlemelere ihtiyaç duyarken, bazılarının özel bir değişikliğe ihtiyacı olmayacaktır.

BÜTÜNLEŞTİRİCİ ÜNİVERSİTE YAŞAMI İÇİN ÖNERİLER

Bütünleştirme, eğitime dahil olan tüm paydaşları ve toplumun diğer üyelerini bir araya getiren ve işbirliği ile çalışmasını sağlayan, aktif ve kesintisiz olarak ilerleyen bir kavramdır. İnsancıl ve demokratik görüş gereği yetersizlikten etkilenmiş bireylerin yetenek, yeterlilik ve gereksinimleri dikkate alınarak eğitim-öğretime tam katılımlarının sağlanması gerekir. Söz konusu bireylerin buldukları eğitim ortamında derslerin daha erişilebilir olmasını sağlamak bir takım uyarlamalardan oluşmaktadır.

Dersleri engelli öğrenciler için erişilebilir kılmak için duygusal yaklaşmak, derse ilişkin sorumluluklardan muaf tutmak veya sınavlarda ayrıcalık göstermek pozitif ayrımcılıktır. Bunun yerine, hâlihazırdaki akademik standartları koruyarak, fırsat eşitliğini temel alan ipuçları ve öneriler mevcuttur.

Erişilebilir Bir Ders İçin İlk Adımlar

- İlk dersinizde derse ilişkin verilen bilgilere ek olarak ***“Engel durumuna ilişkin herhangi bir uyarlama talebinde bulunmak isteyen öğrenciler, lütfen benimle iletişime geçiniz”*** şeklinde not düşülmeli ve sınıfa genel bir duyuru yapılarak öğrencilerin sizinle iletişime geçmesi sağlanmalı
- Dönem başında verilen ders izlencelerine ***“Engel durumuna özgü akademik uyarlamaları ve yardımcı kaynakları edinmek için öğrencilerin dersin öğretim elemanı ya da Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi ile en kısa sürede iletişime geçmelidir”*** şeklinde bir ifade eklenmeli
- Öğrenci başvurusunun ardından Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü aracılığı ile gönderilen akademik uyarlama mektubunu inceleyerek kabul edilen uyarlamalar uygulamaya geçilmeli
- Hâlihazırdaki uyarlamalarda düzenleme ve değişiklik yapılacak veya yeni bir ekleme talep edilecek ise, Birim koordinatörlüğü ile iletişime geçilmeli

Akademik Personele Yönelik Öneriler

Akademik personel, engelli öğrenciler için dersin sorumlulukları ve yeterlilikleri doğrultusunda bütünleştirici eğitim ortamını oluşturacak kişidir. Bu sebeple engelli öğrenciler için olası akademik uyarlamalar ve çevresel düzenlemeler sizin uygun gördüğünüz biçimde gerçekleşecektir.

Sizlere yol göstermesi açısından, bütünleştirici öğretim ve değerlendirme için aşağıdaki yöntemlere yer verilmiştir.

- Ders notları mümkün olduğunca çevrimiçi erişilebilir durumda olmalı ve erişim adresleri öğrencilere belirtilmeli
- Dersin rutin akışında herhangi bir değişiklik yapılacak ise değişikliğe ilişkin duyurunun tüm öğrencilere ulaşması sağlanmalı
- Elektronik ortamda bulunan dokümanların (Word, Pdf, PowerPoint vb.) paylaşımı mümkünse öğrenciler için dersten önce erişilebilir hâle getirilmeli
- Öğrencilerin okuma yapmalarına olanak sağlamak için önceden bir okuma listesi verilmeli ve okuma listesindeki anahtar noktalar vurgulanmalı
- Her dersin sonunda, anlatılan konunun anahtar noktaları, yeni kelime ve terimler vurgulanarak özet yapılmalı
- Kronik sağlık problemleri ya da kullandıkları ilaç nedeniyle bazı öğrencilerin devam konusunda esnekliğe ihtiyacı olduğu göz önünde bulundurulmalı
- Engeli nedeniyle kolayca yorulan bazı öğrencilerin ders aralarında ek dinlenme süresine ihtiyacı olduğu unutulmamalı
- Bazı öğrenciler için grup ödevi hazırlamak özellikle zor olabilir. Böyle durumlarda grup ödevinin alternatifleri düşünülmeli. Ödev teslimi konusunda ek süreye ihtiyaç duyan öğrenci için yeni bir teslim tarihi belirlenmeli
- Dönem başında kabul edilen sınav uyarlamaları, sınav döneminde uygulanmalı ve sınav gözetmeni bilgilendirilmeli
- Sınavlar için verilen ek sürenin öğrencilerin engelinin türü ve derecesine göre sınav türünün yarısından başlayarak tamamına kadar çıkabileceği unutulmamalı
- Sınav değerlendirmesi sırasında pozitif ayrımcılık (fazla puan verme vb.) yapılmamalı ve engel türü göz önünde bulundurularak noktalama işaretleri veya yazı şekliyle not kırılmamalı
- Dersinizi alan engelli öğrencinin yetersizliği ve ne tip uyarlamalar yapabileceği hakkında daha ayrıntılı bilgi almak için HRÜ Engelli Öğrenci Birim koordinatörlüğü ile iletişime geçilmeli
- En büyük desteğinizin öğrencileri yetersizlikleri ile kabul etmek olduğu unutulmamalı

Öğrenci Danışmanlarına Yönelik Öğrenciler

- Bulduğunuz birime yeni başlayan ve danışmanlığınızda olan engelli öğrencilerinize, (ihtiyaç durumunda birim temsilciniz ile birlikte) okulu ve olanakları tanıtmaya amaçlı toplantılar düzenlenmeli

- Bedensel engeli olan öğrencilerin derslere devamını sağlamak için öğrencinin aldığı derslerin zemin katta olmasına veya asansörün bulunduğu erişilebilir binalarda yer almasına özen gösterilmeli
- Derslere ve sınavlara ilişkin yapılan değişiklikleri bildirmek ve gerektiğinde ulaşabilmek için öğrencinin cep telefonu ve e-mail adresleri kayıt altına alınmalı
- Staj veya uygulama dersini alan öğrenciler için, ilgili öğretim elemanına öğrencinin durumu hakkında bilgi verilmeli
- Üniversitemizdeki her birimin, akademik personeller arasından gönüllülük ilkesi ile belirlenen Engelli Öğrenci Birim Temsilcisi bulunmaktadır. Öğrencinizin durumuna ilişkin ayrıntılı bilgi almak isterseniz birim temsilcisi ve/veya birim koordinatörlüğü ile iletişime geçilmeli
- En büyük desteğinizin öğrencileri yetersizlikleri ile kabul etmek olduğu unutulmamalı

İdari Personele Yönelik Öneriler

- Kayıt esnasında veya daha sonra ilk defa iletişim kurduğunuz engelli öğrencilere, ilk aşamada nasıl yardımcı olunabileceği sorularak hangi konularda desteğe ihtiyacı olduğu belirlenmeli
- Size başvuran engelli öğrenci çeşitli nedenlerden ötürü HRÜ Engelli Öğrenci Birim koordinatörlüğüne kayıt yaptırmamış olabilir veya birim öğrenciden haberdar olmayabilir. Bu nedenle öğrenci birim koordinatörlüğüne yönlendirilmeli
- Size gelen öğrenci engeli ve bu engel kapsamında ne tip uyarlamalar yapabileceğinize yönelik ayrıntılı bilgi almak için HRÜ Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü ile iletişime geçilmeli
- En büyük desteğinizin öğrencileri yetersizlikleri ile kabul etmek olduğu unutulmamalı

HİZMET FORMLARI

EK-1 Hizmet Başvuru Formu

Demografik Bilgiler		
Adı Soyadı:	Enstitü/Fakülte/Yüksekokul:	
Öğrenci Numarası:	Bölümü:	
E-posta Adresi:	Sınıfı:	
Telefon Numarası:		
Acil Durumlarda Ulaşılabilecek Kişi		
Adı-Soyadı:	Telefon Numarası:	
Yetersizlik Türü (Belgelendirebileceğiniz yetersizliklerin tamamını işaretleyebilirsiniz)		
Görme Yetersizliği ☐	İşitme Yetersizliği ☐	Dil/ Konuşma Bozukluğu ☐
Öğrenme Güçlüğü ☐	Bedensel/Fiziksel Yetersizlik ☐	Süreğen Hastalıklar ☐
Otizm ☐	Diğer (lütfen belirtiniz):	
Kullandığınız ilaçlar var mı? Varsa yan etkilerini yazınız.		
Uygun görüldüğü takdirde, talep ettiğiniz uyarlamalar/ihtiyaçlar nelerdir?		
Sınıfta Ses Kaydı Yapılması ☐	Braille Sınav Materyali ☐	
Derste Kullanılan Görselin/Tahtanın Fotoğrafının Çekilmesi ☐		
Ders Partneri (Aynı sınıfta eğitim gören öğrenci/öğrenciler) ☐		
Alternatif Formatta Ders Materyali (Geniş sayfa, büyük punto vb.) ☐		
Sınav İçin Yazıcı/Okuyucu ☐	Sınav Süresi Artırımı (%.....) ☐	
Sınıf Değişikliği/Sınıf İçinde Oturma Tercihi ☐		
Diğer (lütfen belirtiniz):		
Uyarlama Talep Ettiğiniz Dönem: Güz ☐	Bahar ☐	Yaz ☐
Uyarlama Talep Ettiğiniz Akademik Yıl:		
Yetersizliğinizin, eğitim-öğretim ortamında nasıl kısıtlamalara neden olduğunu belirtiniz.		

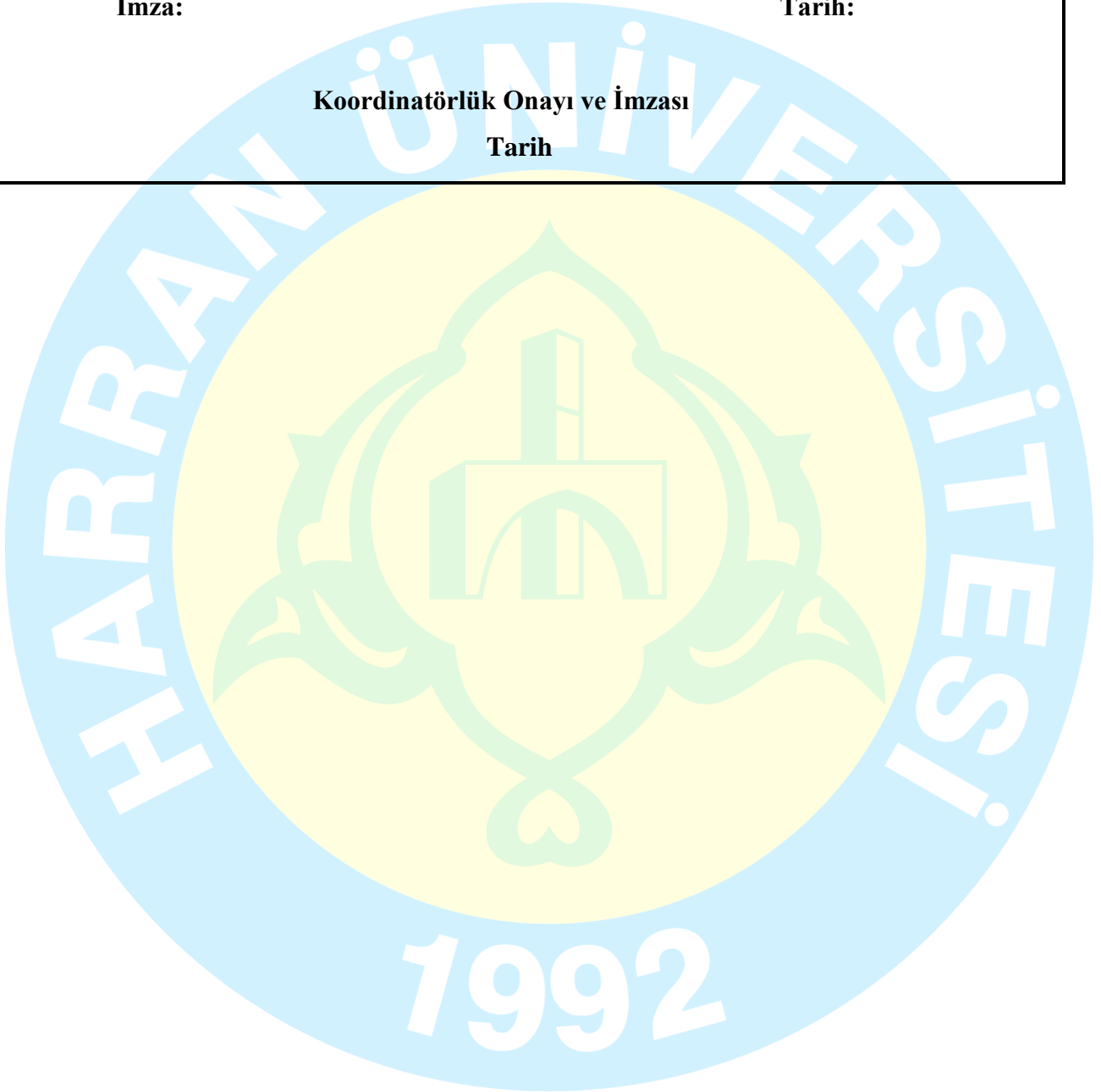
Bu formda belirttiğim bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Talep ettiğim uyarlamalar için yetersizlik durumum ile ilgili resmi belgelendirme (sağlık raporu) yapacağımı ve bu uyarlamaların engelli öğrenci koordinatörlüğü tarafından ayrıntılı olarak incelenip ilgili bölüme/anabilim dalına iletilmesi sonrasında belirleneceğini kabul ediyorum.

İmza:

Tarih:

Koordinatörlük Onayı ve İmzası

Tarih

EK-2 Akademik Uyarlama Mektubu

AKADEMİK UYARLAMA TALEP EDEN;
Öğrencinin Adı Soyadı:
Öğrencinin Numarası:
Dersin Adı ve Kodu:
AKADEMİK UYARLAMA TALEP EDİLEN;
Öğretim Elemanının Adı Soyadı:
SINIF İÇİ UYARLAMALAR
HRÜ Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğü Tarafından Uygun Görülen Uyarlamalar
Sınıfta Kullanılan Görselin/Tahtanın/Materyalin Fotoğrafının Çekilmesi ☐
Sınıfta Ses Kaydı Yapılması/Destekleyici Ses Donanımı ☐ Not Tutucu ☐
Ders Partneri(Aynı Sınıfta Öğrenim Gören Öğrenci/Öğrenciler ☐
Ders Materyalinin (varsa) Elektronik Formatta Temini ☐
Diğer (Lütfen Belirtiniz) :
Öğretim Elemanı Tarafından Uygun Görülen Uyarlamalar
Sınıfta Kullanılan Görselin/Tahtanın/Materyalin Fotoğrafının Çekilmesi ☐
Sınıfta Ses Kaydı Yapılması/Destekleyici Ses Donanımı ☐ Not Tutucu ☐
Ders Partneri(Aynı Sınıfta Öğrenim Gören Öğrenci/Öğrenciler ☐
Ders Materyalinin (varsa) Elektronik Formatta Temini ☐
Diğer (Lütfen Belirtiniz) :
SINAV İÇİ UYARLAMALAR
HRÜ Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğü Tarafından Uygun Görülen Uyarlamalar
Büyük Puntolu Sınav Materyali ☐ Braille Sınav Materyali ☐
Sınav İçin Okuyucu/Yazıcı ☐ Sözlü Sınav ☐ Sınav Süresi Artırımı (%.....) ☐
Sınav Evrakının Flash İle Getirilmesi (PC Kullanan Öğrenciler için) ☐
Diğer (Lütfen Belirtiniz) :

Öğretim Elemanı Tarafından Uygun Görülen Uyarlamalar		
Büyük Puntolu Sınav Materyali ☐	Braille Sınav Materyali ☐	
Sınav İçin Okuyucu/Yazıcı ☐	Sözlü Sınav ☐	Sınav Süresi Artırımı (%.....) ☐
Sınav Evrakının Flash İle Getirilmesi (PC Kullanan Öğrenciler için) ☐		
Diğer (Lütfen Belirtiniz) :		
Öğretim Elemanı Tarafından Uygun Görülmeyen Uyarlamaların Nedeni:		
Akademik Uyarlamanın uygulanması öğretim elemanı ve öğrencinin ortak sorumluluğundadır. Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi, uyarlamalarla ilgili olarak ek desteğe ihtiyaç duyulduğunda öğretim elemanı ve öğrenciye gereken rehberlik hizmetini verecektir. Tüm öğrencilerin eğitim öğretim hizmetlerinden eşit şekilde faydalanması hususunda verdiğiniz destek için teşekkür ederiz.		
HRÜ Engelli Öğrenci Birim Koordinatörü	Tarih:	İmza:
Öğrenci	Tarih:	İmza:
Öğretim Elemanı	Tarih:	İmza:

Not: Lütfen bu mektubu ilgili öğretim elemanına imzalattıktan sonra aslını Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü'ne teslim ediniz. Öğretim elemanı ve öğrenci mektubun bir kopyasını alabilir.

Ek-3 Ses Kayıt Taahhütnamesi

Öğretim Elemanının Adı Soyadı:

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Numarası:

Dersin Adı, Kodu:

Akademik Yıl ve Dönemi:

1. Ses kaydı, derste yalnızca dersi veren öğretim elemanının izni ile alınabilir.
2. Derslerde not tutamayan veya ders notlarını okuyamayan yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler sadece bireysel kullanımları için derslerde ses kaydı yapabilirler.
3. Ses kayıtları, sadece bu formu imzalayan öğrenci tarafından ve sadece bu ders için bireysel çalışmak üzere kullanılabilir.
4. Derslerde alınan ses kayıtları, ilgili öğretim elemanının açık onayı olmaksızın ve öğretim elemanı kaynak gösterilmeksizin hiçbir şekilde yayınlanamaz, başka kişi ve platformlarda paylaşılmaz.
5. Derslerde alınan ses kayıtları, ilgili dersin öğretim elemanına ve derse katılan diğer öğrencilere karşı hiçbir şekilde kullanılamaz.

Ses kayıt taahhütnamesini okudum ve anladım. Bu dersi alan öğrenci olarak yapacağım her ses kaydı için yukarıdaki yazılı ilkelere uyacağımı taahhüt ederim.

Öğrencinin;

Adı Soyadı:

Tarih

İmzası:

Öğretim Elemanının;

Adı Soyadı:

Tarih:

İmzası:

EK-4 Fotoğraf Kayıt Taahhünamesi

Öğretim Elemanının Adı Soyadı:

Öğrencinin Adı Soyadı:

Öğrencinin Numarası:

Dersin Adı, Kodu:

Eğitim Öğretim Yılı ve Dönemi:

1. Fotoğraf çekimi, derste yalnızca dersi veren öğretim elemanının izni ile alınabilir.
2. Derslerde not tutamayan veya ders notlarını okuyamayan yetersizlikten etkilenmiş öğrenciler sadece bireysel kullanımları için derslerde ilgili yazılı gösterilen/yansıtılan materyalin fotoğrafını çekebilirler.
3. Derslerde video kayıt alınamaz, ilgili görselin/materyalin yalnızca fotoğrafı çekilebilir.
4. Fotoğraf çekimi esnasında öğrenci, dersin akışını bozamaz, sınıfta gezinemez ve ses çıkartamaz.
5. Fotoğraf kayıtları, sadece bu formu imzalayan öğrenci tarafından ve sadece bu ders için bireysel çalışmak üzere kullanılabilir.
6. Derslerde alınan fotoğraf kayıtları, ilgili öğretim elemanının açık onayı olmaksızın ve öğretim elemanı kaynak gösterilmeksizin hiçbir şekilde yayımlanamaz, başka kişi ve platformlarda paylaşılmaz.
7. Derslerde alınan fotoğraf kayıtları, ilgili dersin öğretim elemanına ve derse katılan diğer öğrencilere karşı hiçbir şekilde kullanılamaz.
8. Fotoğraf çekimi yalnızca ilgili öğrencinin cihazı ile yapılabilir. Ders partneri ve sınıf arkadaşları kendi cihazları ile öğrenci adına fotoğraf çekimi yapamaz.

Fotoğraf kayıt taahhünamesini okudum ve anladım. Bu dersi alan öğrenci olarak yapacağım her fotoğraf çekimi için yukarıdaki yazılı ilkelere uyacağımı taahhüt ederim.

Öğrencinin;

Adı Soyadı:

Tarih:

İmzası:

Öğretim Elemanının;

Adı Soyadı:

Tarih:

İmzası:

EK-5 Ders Partnerliği Hizmeti

Ders Partneri Taahhütnamesi (Öğrenci Formu)	
<p>Yetersizliğinizden dolayı, not tutmakta güçlük çektiğiniz dersler için Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğü ders partneri hizmetinden yararlanmanız uygun görülmüştür. Bu taahhütnamede sizden aşağıda belirtilmiş olan sorumluluklarınızı okuyup, ilgili yerleri doldurup imzalamanız istenmektedir.</p>	
Ders Bilgileri	
Akademik Yıl:	
Dönem (Lütfen yalnızca bir tanesini işaretleyin): Güz ☐ Bahar ☐ Yaz ☐	
Dersin Adı ve Kodu:	
Ders Günü ve Saati:	
Öğretim Elemanının Adı Soyadı:	
Ders Partneri Hizmeti Alan Öğrencinin Sorumlulukları	
<ol style="list-style-type: none">1. Önceden belirlenmiş gün, saat ve teknik formatta (fotokopi, fotoğraf, elektronik ortam vb.) tutulan notları ders partnerinden almak.2. Notları başka kişilerle kesinlikle paylaşmamak.3. Ders partneri ile saygı ve profesyonellik çerçevesinde bir ilişki sürdürmek.4. Öğretim elemanından izin alınması koşuluyla derste ses kaydı almak veya fotoğraf çekmek isteniyorsa ilgili ekipmanı ders partnerine temin etmek (ses kayıt cihazı, cep telefonu vs.).5. Herhangi bir aksaklık veya iletişim bilgilerinin değişmesi durumunda ders partnerini ivedilikle bilgilendirmek.6. Mazeretsiz olarak devam edilmemiş derslere ait notları istememek. <p>Yukarıda belirtilen sorumluluklarımı okudum ve anladım. Bu sorumlulukları yerine getirmemem durumunda ders partneri hizmetinden yararlanmayacağımı kabul ediyorum.</p>	
Öğrencinin;	
Adı Soyadı:	
E-Posta Adresi:	Telefon Numarası:
Tarih:	İmza:

Ders Partneri Taahhünamesi (Ders Partneri Formu)

Öncelikle ders partneri olmak istediğiniz için teşekkür ederiz. Yetersizliğinden ötürü not tutma, not paylaşımı ve okuma hizmetlerine ihtiyacı olan bir öğrenci ile aynı dersi alıyorsunuz. Ders partneri hizmetiniz süresince kısmi zamanlı çalışan öğrenci olarak görevlendirileceksiniz. Ders partneri hizmeti süresince Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birimi Koordinatörlüğü tarafından sene sonunda düzenlenecek etkinliklere, partnerliğini yaptığınız öğrenci ile birlikte katılma imkânına sahip olacaksınız.

Bu taahhünameye sizden aşağıda belirtilmiş olan sorumluluklarınızı okuyup, ilgili yerleri doldurup imzalamanız istenmektedir.

Ders Bilgileri

Akademik Yıl:

Dönem (Lütfen yalnızca bir tanesini işaretleyin): Güz Bahar Yaz

Dersin Adı ve Kodu:

Ders Günü ve Saati:

Öğretim Elemanının Adı Soyadı:

Ders Partneri Hizmeti Alan Öğrencinin Sorumlulukları

1. Derse düzenli devam ederek, not tutmak.
2. İlgili öğrenciyle, önceden belirlenmiş şekilde (fotoğraf, fotokopi ve elektronik ortamda) notları paylaşmak.
3. İlgili öğrenciye, öğretim elemanından izin almışsa, derste ses kaydı alması veya fotoğraf çekmesi için yardımcı olmak.
4. Herhangi bir aksaklık veya sağlık sorunları nedeniyle derse devam edilememesi durumunda ders partnerliği yaptığı öğrenciyi bilgilendirmek.
5. Ders partnerliği yaptığı öğrencinin kimlik ve yetersizliği ile ilgili bilgileri kimseyle paylaşmamak.

Yukarıda belirtilen sorumluluklarımı okudum ve anladım. Bu sorumlulukları yerine getirmemem durumunda ders partneri hizmetinden yararlanmayacağımı kabul ediyorum.

Ders Partnerinin;

Adı Soyadı:

E-Posta Adresi:

Tarih:

Telefon Numarası:

İmza:

AKADEMİK UYARLAMA MEKTUBUNUN KULLANIMI

Akademik Uyarlama Mektubu, ihtiyacı olan öğrencilerin, bireysel özelliklerine göre ders ve sınavlarda yapılabilecek öğretim uyarlamalarını kapsayan bir formdur. Akademik uyarlamaların yapılabilmesi için öğrencinin birime başvuru yapması gerekmektedir. Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Koordinatörlüğü Hizmet Talep Formu (Ek-1) ile koordinatörlüğe başvuran tüm öğrenciler, her akademik dönemin en geç ders ekle-sil döneminin sonuna kadar ilgili formu alabilir.

Öğrenci bu formu, bir nüshası kendisinde, bir nüshası uyarlama talep ettiği öğretim elemanında, biri nüshası da Birim Koordinatörlüğünde kalacak şekilde 3 (üç) kopya olarak alır. Formda yer alan uyarlamalardan istediğini ve uygun görülenleri HÜEÖBK’nde görevli öğretim elemanları ile birlikte doldurur. Ardından uyarlama talep ettiği dersi veren öğretim elemanına aynı 3 nüshası ile kapalı zarf içerisinde götürerek, formu öğretim elemanı ile da doldurur. Öğretim elemanı da uygun gördüğü uyarlamaları kabul ederek üç formu imzalar. Karşılıklı imzalanan formların bir nüshası kendisinde, bir nüshası öğrencide, diğer nüshası da HÜEÖBK’de kalır.

Önemli Not

1. Akademik uyarlama mektuplarının öğretim elemanına ve birime teslim edilmesi **hizmet alan öğrencinin sorumluluğundadır.**
2. Akademik uyarlamaların uygulanmasındaki güçlük ve aksaklıkların birim koordinatörlüğüne zamanında bildirilmesi **hizmet alan öğrencinin sorumluluğundadır.**
3. Akademik uyarlama formu her akademik dönemde, uyarlama istenen her ders için ayrı olarak düzenlenmelidir.
4. Öğretim elemanın imzasının olduğu formun bir nüshasının ders ekle-sil döneminin son bulmasından en geç bir hafta sonra birim koordinatörlüğüne teslim edilmesi **hizmet alan öğrencinin sorumluluğundadır.** Aksi takdirde form geçersiz sayılacaktır.

SES KAYIT ve FOTOĞRAF KAYIT TAAHHÜTNAMELERİNİN KULLANIMI

Akademik uyarlama mektubunun ders içi uyarlamalar kısmında yer alan ses kaydı ve fotoğraf çekiminin mahremiyet konusuna dikkat edilerek yapılması, öğretim elemanı ve öğrencilerin yaşayabilecekleri aksaklıklar nedeniyle oluşabilecek problemleri önlemesi açısından önemlidir.

Ses Kayıt Taahhütnamesi (Ek-3) ve Fotoğraf Kayıt Taahhütnamesi’nde (Ek-4) öğrencilerin uyması gereken kurallar yer almaktadır.

Akademik Uyarlama Mektubu'nda “ses kayıt ve/veya fotoğraf kayıt” seçeneğini işaretleyen öğrencilerin, uyarlama mektubu ile birlikte “ses kayıt ve/veya fotoğraf kayıt” taahhünamelerini 3 nüsha şeklinde çıkartmaları ve bir nüshası kendilerinde kalmak koşulu ile engelli öğrenci koordinatörlüğüne ve ilgili öğretim elemanına teslim etmeleri gerekmektedir.

Ses Kayıt (Ek-3) ve Fotoğraf Kayıt (Ek-4) Taahhünamelerinin bir örneği Harran Üniversitesi Engelli Öğrenci Birim Koordinatörlüğü'nün internet sayfasında “Formlar” bölümünde mevcuttur.

Kaynaklar

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Engelliler ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü(2014). Otizm Spektrum Bozukluğu Eylem Planı Çalışmaları. Ankara.

Altunay Arslantekin, B. (2013). Görmeyen ve görme kaybı olan öğrenciler. A. Cavkaytar (Ed.), Özel eğitim içinde (1 bs., s. 207-234). Ankara: Vize.

Attwood, T. (1998). Asperger's Syndrome: a Guide for Parents and Professional. Jessica London. Kingley Publisher.

Attwood, T. (2007). The Complete Guide to Asperger's Syndrome. <http://www.autismforhvalley.co.uk/files/5314/4595/7798/Attwood-Tony-The-Complete-Guide-to-Aspergers-Syndrome.pdf> sayfasından erişildi.

Diken, İ, H. (2015). Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. Ankara: Pegem Akademi yayıncılığı. S: 3–90.

Gazi Üniversitesi. (2018). Engelli Öğrenci Birimi: Öğretim Elemanı ve Personel Kılavuzu. Ankara. <https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/eyhgm/uploads/pages/otizm-eylem-planı-calismalari-2014/otizm-spektrum-bozuklugu-kitabi-2014-indirmek-icin-tiklayiniz.pdf>
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/37958/9241544228_eng.pdf?sequence=8&isAllowed=y sayfasından erişildi.

https://no.wikipedia.org/wiki/Asperger_syndrom

Hughes, Milne, McCall, Pepper (2010).

https://www.parentingaspergerscommunity.com/supporting_students_aspergers_syndrome_rpg.pdf

Kennedy, S., Treanor, D. & O'Grady, M. (2008). Handbook: Guidelines for Academic Staff Teaching Students with Disabilities. Ireland: NAIRTL.

Kugler B. (1998). The differentiation between autism and Asperger's

Manav, G , Altın, K . (2020). Asperger Sendromu ile İzlenen Çocuğun Peplau'nun Kişilerarası İlişkiler Modeline Göre Değerlendirmesi: Durum Çalışması. Karya Journal of Health Science, (1), 25-28. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kjhs/issue/56574/749611>

Milli Bakanlığı, Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları (2015). http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/21112929_kaynastirma_genelge.pdf sayfasından erişildi.

Milli Eğitim Bakanlığı, Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği, (2012), http://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111226_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeliği_son.pdf sayfasından erişildi.

Orta Dođu Teknik Üniversitesi, (2013). Engelli Öğrencilerin Akademik Ortamlarda Desteklenmesi: Öğretim Elemanı Kılavuzu.

Öktem, F. (1993). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu. Türk Psikiyatri Dergisi. 4-2.

Özmen, S. K. (2010). Okulda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB). Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 6(2). 1-10.

Smith, V. H. (1995). *College Students with Disabilities: A Resource Guide for Faculty and Staff*. Washington: DC.

Şafak, P. (2009). Görme yetersizliği olan çocukların eğitimi. G. Akçamete (Ed.), *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim içinde* (1 bs., s. 397-440). Ankara: Kök.

Şahbaz, Ü., Atılğan, H., & Aydemir, D. (2018). Bütünleştirmenin özel gereksinimli çocuklar üzerindeki etkisini belirlemeye yönelik ölçek uyarlama çalışması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 1843-1850.

Topçu E, Köse S, Eremiş S. Otizm ve Ergenlik. Bildik T, editör. *Ergenlik Dönemi ve Ruhsal Bozukluklar*. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2018. p.168-74.

World Health Organization. (1992). *ICD-10 Classification of Mental and Behavioural Disorders: Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines*. Geneva: World Health Organization.

Wolanin, T. R., & Steele, P. E. (2004). *Higher education opportunities for students with disabilities: A primer for policymakers*.

World Health Organization. (2006). *International Classification of Diseases 10th Edition*. <http://apps.who.int/classifications/apps/icd/icd10online2006/> sayfasından erişildi.